

Actieplan Slotervaart:

Het tegengaan van radicalisering

Februari 2007

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Aanleiding	2
2.1 Definitie: wat is radicalisering	2
2.2 Radicaal gedachtegoed	3
3. Huidige situatie in Slotervaart	3
4. Wat maakt jongeren vatbaar voor radicalisering?	4
4.1. Kloof tussen jongeren en hun ouders	4
4.2. Kloof tussen kind/ouders en de school	5
4.3. Psychologische gesteldheid en angst	5
4.4. Existentiële vragen en zingeving	5
4.5. Sociaal isolement	6
4.6. Sterk gevoel van onrechtvaardigheid	6
4.7. Groepsprocessen: Wij/Zij denken	6
4.8. Paradox: Integreren versus Uitsluiting	6
4.9. Religieus aspect	7
4.10. Samenvatting	7
5. Afbakening voor een bestuurlijke aanpak	7
6. Doelstelling	8
7. Uitgangspunten van de aanpak	8
7.1. Voor en door (moslim)jongeren	8
7.2. Ouders staan centraal	8
7.3. Cultuur en religie als instrument	8
7.4. Vitale coalities	9
7.5. Scheiding van kerk en staat	9
8. Doelgroep	9
9. Beleidsmaatregelen	10
9.1. Maatregel 1	10
9.2. Maatregel 2	10
9.3. Maatregel 3	10
9.4. Maatregel 4	11
9.5. Maatregel 5	11
9.6. Maatregel 6	12
9.7. Maatregel 7	12
10. De aanpak	13
11. Partners	13
12. Planning	13
13. Voortgangsbewaking	13
14. Middelen	13
15. Bijlage: activiteitenplan	14

1. Inleiding:

Direct nadat het nieuwe stadsdeelbestuur van Slotervaart in april 2006 is aangetreden, is het thema 'radicalisering' op de bestuurlijke agenda geplaatst.

Radicalisering onder Moslimjongeren staat zowel landelijk als in de stad Amsterdam vol in de aandacht. Deze vorm van radicalisering is betrekkelijk nieuw in Nederland. Hoewel de ernst en de omvang van de problematiek nog niet volledig in kaart zijn gebracht, is er zeker reden tot zorg.

Het stadsdeel gaat zich richten op het ontwikkelen van nieuwe instrumenten die ingezet kunnen worden bij het tegengaan van radicalisering onder moslimjongeren.

In nauwe samenwerking met de bestuursdienst Amsterdam (project Gemeentelijke Informatiehuishouding Radicalisering/IHH en Platform Amsterdam Samen/Pas) wordt een pilot uitgevoerd en heeft stadsdeel Slotervaart tot en met eind 2007 de beschikking over een deskundige op het terrein van radicaliseringsprocessen. De duur van de pilot is in eerste instantie vastgesteld op één jaar.

Het in oktober 2006 verschenen onderzoeksrapport "Processen van radicalisering: waarom sommige Amsterdamse moslims radicaal worden" is voor de uitvoering van de pilot een belangrijke informatiebron. Dit onderzoek, uitgevoerd in opdracht van de gemeente Amsterdam en uitgevoerd door J. Tillie en M. Slootman van het Instituut voor Migratie en Etnische Studies (IMES, onderdeel van de Universiteit van Amsterdam) stelt dat 2% van de Amsterdamse moslim(s)(jongeren) ontvankelijk zijn voor radicaal gedachtegoed. Stadsdeel Slotervaart scoort in dit rapport hoog.

In haar aanpak wil het stadsdeel zich richten op (moslim) jongeren, die vatbaar zijn voor het radicale gedachtegoed. Het tijdig opsporen en signaleren van radicale opvattingen maakt het beïnvloeden en tegengaan van deze opvattingen nog kansrijk.

In het "Actieplan Slotervaart Tegengaan van radicalisering" wordt uitvoerig stilgestaan bij de achtergronden van het onderwerp en wordt de situatie in Slotervaart toegelicht. Vervolgens worden de doelstellingen, de uitgangspunten en uit te voeren maatregelen van de voorgestelde nieuwe aanpak besproken. Het actieplan sluit af met een overzicht van de activiteiten die in 2007 gaan starten.

De in het actieplan opgenomen maatregelen richten zich ondermeer op bewustwording van jongeren en hun ouders, het ontwikkelen van competenties om de weerbaarheid te vergroten en het aanbieden van op de doelgroep gerichte opvoedingsondersteuning. De maatregelen richten zich ook op belangrijke intermediairs, bijvoorbeeld door het ondersteunen van moskeeën en imams in het omgaan met radicaliserende jongeren en het tegengaan van radicalisering.

De overige maatregelen hebben betrekking op het faciliteren van verschillende activiteiten in het onderwijs en bij jeugdvoorzieningen en het bevorderen van de interactie tussen de verschillende bevolkings- en levenbeschouwelijke groepen.

Het sluitend maken van systemen gericht op het signaleren van radicalisering is ook in het actieplan opgenomen; voor dit onderdeel zal het project IHH als trekker optreden. Zoals eerder aangegeven werkt het stadsdeel bij de uitvoering van het plan nauw samen met het project Gemeentelijke Informatiehuishouding Radicalisering en het Platform Amsterdam Samen.

De uitvoering van voorgestelde maatregelen en de daarbij behorende activiteiten worden in voortgangsrapportages vastgelegd. Eind 2007 wordt de aanpak zoals tot dan toe uitgevoerd, geëvalueerd.

2. Aanleiding:

In december 2004 stuurde de minister van Binnenlandse zaken het AIVD-rapport "Van Dawa tot Jihad" (AIVD, dec 2004) toe aan alle burgemeesters, korpsbeheerders en commissarissen van de koningin. Het AIVD-rapport geeft een beschrijving van het moslim radicalisme en de dreigingen die daarvan kunnen uitgaan. Het laat zien dat het moslim radicalisme bestaat uit een veelheid van stromingen, bewegingen en groeperingen. In de begeleidende brief meldt de minister dat hij met 'Van Dawa tot Jihad' inzicht wil verschaffen in het verschijnsel radicalisering onder moslims, en tevens politiek, bestuur en samenleving wil betrekken bij de benodigde tegenmaatregelen: "Het tegengaan van radicalisering vereist de brede en urgente inzet van alle **bestuursorganen**, zowel op internationaal, nationaal en decentraal niveau, en van alle beschikbare instrumenten, zowel in de strafrechtelijke, vreemdelingrechtelijke, bestuurrechtelijke als de politiekbestuurlijke sfeer".

Dit is ook een van de boodschappen uit de nota 'Radicalisme en radicalisering' die de minister van Justitie op 19 augustus 2005 aan de Tweede Kamer heeft aangeboden: "De aanpak van radicalisme en radicalisering is dan ook een terrein waar lokale en nationale overheid elkaar nodig hebben en elkaar aanvullen. Het voortouw ten aanzien van het signaleren ligt bij de decentrale overheid, aangezien zij het best in staat is om in gesprek met onder andere de lokale (allochtone) gemeenschap én op basis van informatie via bijvoorbeeld de politie, sociale zaken, buurt- en clubhuizen en onderwijsinstellingen een accuraat beeld te genereren. Van gemeenten mag verwacht worden dat zij lokaal de regie voeren over te nemen maatregelen zoals het opzetten van een systeem van vroegtijdige signalering en bestuurlijk hinderen van radicalisme en extremisme."

Het kabinet ziet voor de gemeenten dus vooral een rol weggelegd bij het signaleren en beteugelen van radicaliseringsprocessen. Ook in Amsterdam wordt deze rol onderkend.

Het stadsdeel Slotervaart wil echter een stap verder gaan. Zij wil een meer integraal op preventie gericht beleid tegen radicalisering ontwikkelen.

2.1. Definitie: Wat is radicalisering?

Radicalisering zoals hier bedoeld gaat verder dan een keer een boekje lezen of een website bezoeken waarin een verwerpelijke boodschap wordt verkondigd. Ook een goedkeurende uitspraak over een terroristische aanslag is nog geen teken van radicalisering.

In de AIVD-nota 'Van Dawa tot Jihad' (AIVD, dec 2004) omvat radicalisering drie componenten:

- De ontwikkeling van opvattingen en activiteiten gericht op vergaande veranderingen en zelfs omverwerping van het maatschappelijke en/of politieke bestel, waarbij zo nodig buitenwettelijke methoden, met inbegrip van geweld, worden gebruikt;
- Het aanvaarden, in toenemende mate, van verreikende persoonlijke en maatschappelijke gevolgen van deze opvattingen en activiteiten;
- De ontwikkeling van een **algehele** houding van compromisloosheid en van tendensen om de **confrontatie** te zoeken met diegenen die in de weg staan.

Radicalisering is het proces van toenemend radicalisme bij een persoon, waarbij de bereidheid groeit om zelf dergelijke diep ingrijpende veranderingen van de samenleving en de democratische rechtsorde (eventueel op ondemocratische wijze) na te streven

en/of te ondersteunen, dan wel anderen daartoe aan te zetten¹. Het is echter ook vooral een zoektocht naar de identiteit waarbij de betrokkene het risico loopt te blijven hangen in een radicale religieuze opvatting over wie hij is of moet zijn. In deze fase kan de betrokkene door begeleiding en adequate interventies worden geholpen bij de vorming van zijn identiteit en het worden van een volwaardige, participerende burger van de samenleving.

2.2. Radicaal gedachtegoed:

In het IMES-onderzoeksrapport (processen van radicalisering, oktober 2006) hebben J. Tillie en M. Slootman aangegeven dat "het radicale gedachtegoed op een aantal overtuigingen stoelt. Twee van de overtuigingen vormen centrale aangrijpingspunten omdat ze aansluiten bij de kernelementen van het radicale gedachtegoed. Ze sluiten aan bij de religieuze en politieke dimensie van radicalisering:

1. Orthodox religieuze overtuigingen;
2. De mening dat de islam een politiek strijdpunt is".

Deze twee kerndimensies staan los van elkaar en hangen niet met elkaar samen. Daarnaast geeft hun onderzoek aan dat er andere secundaire overtuigingen zijn, te weten:

3. Gebrek aan vertrouwen ten aanzien van de politiek;
4. Ontevredenheid ten aanzien van religieuze leiders;
5. Utopisch denken; en
6. Een dichotoom wereldbeeld (het gevoel hebben dat de wereld uit groepen mensen bestaat die lijnrecht tegenover elkaar staan).

Volgens het hier bovengenoemde onderzoek staat het dichotoom wereldbeeld centraal in het radicaliseringproces. Het hangt zowel samen met orthodoxe denkbeelden als met het gevoel dat de islam een politiek strijdpunt is. Het dichotoom wereldbeeld vormt de verbinding tussen beide dimensies².

3. Huidige situatie in Slotervaart:

De hieronder genoemde cijfers zijn afkomstig uit 'De Staat van de Stad Amsterdam III' en 'Stadsdelen in cijfers 2006', beide van de Dienst Onderzoek en Statistiek, gemeente Amsterdam.

Slotervaart heeft 44.227 bewoners. Bijna eenderde daarvan is onder de 25 jaar. Dit betekent aan de ene kant dat er in Slotervaart veel kinderen en weinig jongvolwassenen zijn. Aan de andere kant betekent dit dat het stadsdeel in de aankomende jaren met de groei van jongvolwassenen geconfronteerd wordt.

Het percentage niet westerse allochtonen ligt op 41 %. Marokkanen vormen de grootste groep van de allochtonen in Slotervaart. Samen met de Turken vormen de Marokkanen (respectievelijk 3550 en 7100 inwoners) de helft van de niet westerse allochtonen.

De Marokkanen concentreren zich, samen met de Turken, vooral in de buurten: Overtoomse Veld, Delflandpleinbuurt en Staalmanpleinbuurt.

In het stadsdeel wonen ongeveer 7.985 leerlingen tussen 5 en 17 jaar. Er zijn 32 scholen met veel speciaal onderwijs en middelbaar beroepsopleiding³.

---

¹ Startnotitie, Utrecht december 2005. p.4

² M. Slootman, J. Tillie, 'Processen van radicalisering, waarom sommige Amsterdamse moslims radicaal worden', p.72-73

³ 'De Staat van de Stad Amsterdam III', 'Stadsdelen in cijfers 2006'

Als het om werk, inkomen, leefbaarheid en veiligheid gaat, scoort het stadsdeel vaak rond of boven het Amsterdams gemiddelde. Maar sommige buurten in het stadsdeel komen negatief uit ten opzichte van andere buurten in hetzelfde stadsdeel.

Daarnaast komt radicalisering ook voor in Slotervaart. Een aantal leden van de Hofstadgroep komt uit Slotervaart. Tevens heeft het IMES-rapport vastgesteld dat in Slotervaart jongeren wonen die vatbaar en toegankelijk zijn voor radicalisering. Dit geeft aan hoe urgent dit probleem in Slotervaart is. Maar een compleet beeld van de omgang en de reikwijdte van radicalisering heeft Slotervaart niet. Dit komt door het feit dat dit probleem betrekkelijk nieuw is en dat er nog maar weinig daarover bekend is. Vanuit de centrale stad wordt in het kader van de informatiehuishouding informatie verzameld over radicalisering. De informatiehuishouding heeft drie doelen: vergroting van expertise en deskundigheid op dit gebied, verkrijgen van een beeld van het verschijnsel in Amsterdam en het doen van interventies in concrete gevallen om (verdere) radicalisering te voorkomen.

4. Wat maakt jongeren vatbaar voor radicalisering?

Radicalisering is een complex proces, waarin een persoon gefaseerd een radicale geesteshouding ontwikkelt en zich een nieuwe identiteit of zelfbeeld 'aanmeet'. Men gaat de wereld om zich heen met andere ogen zien en begint de eigen relatie tot die wereld opnieuw te definiëren. (Inter)persoonlijke factoren, maatschappelijke en nationale en internationale politieke ontwikkelingen bepalen hoe dit proces in een individueel geval verloopt.

Hieronder wordt ingegaan op een aantal factoren die het risico bij jongeren vergroten om gevoelig te zijn voor radicalisering (Het IMES-rapport heeft uitvoerig onderzoek ernaar gedaan).

4.1. Kloof tussen jongeren en hun ouders:

Ouders hechten heel veel waarde aan eigen culturele en religieuze identiteit. Zo proberen ze wat culturele en islamitische waarden aan hun kinderen bij te brengen. Ze vragen hun kind om een goede moslim te zijn maar zij zijn soms zelf niet in staat om aan te geven hoe het kind een goede moslim kan zijn. Omdat de kinderen op school zitten hebben zij vaak de neiging om zich aan te passen aan de Nederlandse samenleving. Voor de ouders kan dat betekenen dat het kind zijn eigen identiteit aan het verliezen is waardoor dit tot conflicten kan leiden. Het kind voldoet niet aan de verwachting van zijn ouders (met name de vader) en het gedrag van het kind wordt veroordeeld. Deze ouders beschikken in het algemeen niet over de competenties en vaardigheden om in gesprek te raken met hun kinderen over religie en staan soms ver van de samenleving waardoor de kloof tussen het kind en zijn ouders alleen maar groter wordt. Hun kennis over de islam is vrij beperkt en ze zijn vaak oppervlakkig en traditioneel. Voor het kind wordt het dan moeilijk om bij zijn ouders te komen wanneer het vragen heeft over religie en samenleving. De jongere gaat dan zelf op zoek naar een eigen zuivere islam die zijn vragen kan beantwoorden.

De afstand tussen de ouders en eigen kinderen wordt ook groter wanneer de jongeren met maatschappelijke vraagstukken thuis komen. Onderwerpen als de democratische rechtstaat, verhouding man/vrouw, vragen over seksualiteit, vrijheid van meningsuiting, omgaan met de heersende normen en waarden in de maatschappij, over deze en andere onderwerpen wordt thuis bijna niet openlijk en expliciet gesproken. Niet puur omdat de ouders daar niet over willen praten. Maar omdat de meeste van hen niet precies weet hoe daarmee om te gaan en hoe daarop adequaat te reageren. Aan de andere kant zijn deze ouders ook bang dat hun kind daardoor misschien de eigen (moslim)identiteit zou kunnen gaan verliezen. Wat je dan vaak ziet is dat de ouders liever niet over deze onderwerpen met hun kinderen praten. Het kind moet dan maar andere plekken vinden

om daarover gesprekken te voeren. De communicatie tussen ouders en kinderen is vaak een groot aandachtspunt.

4.2. Kloof tussen kind/ouders en de school:

Ouders van de jongeren waar we over praten hechten in het algemeen heel veel waarde aan het onderwijs van hun kinderen. Maar omdat veel ouders weinig bekend zijn met het Nederlandse onderwijssysteem, wordt hun betrokkenheid bij het schoolgebeuren van hun kinderen niet optimaal. Daardoor verliezen ze het zicht op de ontwikkeling van het kind. Daarnaast vinden een aantal ouders van (moslim)jongeren dat het onderwijs hun specifieke manier van opvoeding dwarsboomt. Op school doen hun kinderen wel allerlei kennis en vaardigheden op maar ze worden er niet opgevoed. Bovendien worden kinderen gestimuleerd er een eigen mening op na te houden en bij alles vragen te stellen, ook bij de zekerheden die ze van thuis hebben meegekregen⁴.

Sommige jongeren kunnen in de war raken met name als de verwachtingen van school niet overeenkomen met die van thuis. Er zijn voor sommige jongeren weinig herkenningselementen op school als het gaat om religie en eigen cultuur waardoor sommige kinderen vervreemd raken. Dat gevoel kan af en toe versterkt worden als sommige docenten het slechte imago van moslims in Nederland gaan benadrukken (bijvoorbeeld dat de islam een achterlijke religie is, dat de cultuur van deze jongeren achterlijk is, dat het om hopeloze groepen in het onderwijs gaat, dat het om potentiële crimineeltjes en drugsverslaafden gaat, dat de meisjes en vrouwen (denk aan de hoofddoek en de vele vragen die jongeren daarover krijgen) onderdrukt worden). Dit vraagstuk vergt zeker op korte termijn heel veel aandacht. Bij het ontstaan van kloven en het versterken daarvan, is de kans voor polarisatie en radicalisering erg groot.

4.3. Psychologische gesteldheid en angst:

Juist omdat jongeren bezig zijn met hun identiteitsontwikkeling, hebben ze acceptatie, vertrouwen, veiligheid en steun nodig. Door een gebrek hieraan kunnen jongeren angstig worden en voelen geen betrokkenheid met hun omgeving. Ze gaan zich distantiëren van de samenleving en terugtrekken op de eigen groep.

Jongeren die ervaren dat ze niet geaccepteerd en niet gewaardeerd worden zoals ze zijn, weten niet wat ze aan hun omgeving hebben. Ze worden angstig en durven niet uit hun schulp te komen. De sociale betrokkenheid wordt dan minder en men is dan minder open voor nieuwe ideeën en ontwikkelingen.

Het gebrek aan gevoel van binding en acceptatie kan het ontwikkelen van een positief zelfbeeld sterk beïnvloeden. Daarnaast kan een gebrek aan zelfvertrouwen jongeren star en defensief maken en vergroot de kans op terugtrekking op de eigen groep. Sommige jongeren zullen zich dan gaan identificeren met de eigen groep om de negatieve effecten van maatschappelijke afwijzing en vooroordeel te compenseren⁵.

Het gevaar bij jongeren die geen sociale binding voelen met hun omgeving en zich niet geaccepteerd voelen, is dat ze het gevoel kunnen hebben van: "ik heb toch weinig te verliezen" waardoor zij ontvankelijk kunnen worden voor radicaal gedachtegoed dat juist deze gevoelens kan uitbuiten.

4.4 Existentiële vragen en zingeving:

Wanneer jongeren een bepaalde leeftijd (tussen 16 en 18 jaar) bereiken, worden de volgende vragen voor een aantal van hen heel belangrijk: "wie ben ik" en "wat doe ik hier". Voor veel moslimjongeren zijn deze vragen moeilijk te beantwoorden. Ze groeien in twee verschillende culturen op en voelen zich van beide niet volledig onderdeel. Aan de ene kant wordt de kloof met de ouders met de jaren alleen maar groter. Aan de andere kant ervaren ze geen volledige acceptatie van de samenleving.

---

⁴ Philip Hermans, 'Migrantenstudies, 2004, 20(1): Contranarratieven van Marokkaanse ouders'

⁵ Zie ook literatuur studies van Major en O'Brien, van Ellemers en Doosje

Deze kloven zijn voor sommige jongeren onoverbrugbaar waardoor de binding met ten minste een van de twee culturen minder ontwikkeld wordt. Jongeren die in deze fase op zoek zijn naar zekerheden en houvast zijn kwetsbaar en beïnvloedbaar. Van hun ouders en hun omgeving hebben ze steun en begeleiding nodig. Als dat niet tijdig en op een adequate manier gebeurt, kunnen ze in een sociaal isolement raken.

4.5. Sociaal isolement:

Hiermee wordt niet bedoeld dat jongeren geen contact meer met hun omgeving hebben. Jongeren die geïsoleerd raken zijn jongeren die geen steun ervaren of kunnen krijgen wanneer ze dat nodig hebben. Met de vragen waar ze mee worstelen, weten ze niet bij wie ze terecht kunnen.

Jongeren die het gevoel hebben dat er niemand voor ze is en jongeren die weinig te verliezen hebben, zullen eerder radicaliseren dan jongeren met gewaardeerde sociale contacten⁶.

4.6. Sterk gevoel van onrechtvaardigheid:

Jongeren waarover we praten, hebben een sterk gevoel dat ze achtergesteld worden en gediscrimineerd worden. Deze achterstelling hoeft niet altijd persoonlijk ervaren te worden om te leiden tot frustraties en woede. Het kan evengoed het resultaat zijn van achterstelling van personen met wie iemand zich identificeert. Steeds hebben deze jongeren het gevoel dat er met twee maten gemeten wordt. Dat gevoel wordt ook versterkt door de manier waarop het islamdebat gevoerd wordt. Internationaal gezien wordt dat gevoel nog versterkt door de breed gedeelde visie onder moslims dat het westen het gemunt heeft op de moslims en de islam.

4.7. Groepsprocessen: Wij/Zij denken:

Wanneer jongeren uitsluiting ondervinden, gaan zij op hun beurt Nederlanders als 'de anderen' zien. Ook gaan jongeren zichzelf distantiëren van de maatschappij en als onwenselijk labelen. Zo wordt een eigen identiteit gecreëerd die tegenover de "Nederlandse identiteit" staat. Hoe meer jongeren (of mensen) ervaren dat ze er niet bij horen, hoe meer ze stereotypen gaan vormen en toepassen⁷. Het wij-zij denken heeft sterk te maken met het gevoel van onrechtvaardigheid en met de manier waarop met de moslims en de islam wereldwijd omgegaan wordt.

Veel moslimjongeren identificeren zich met regionale en (inter)nationale conflicten elders in de wereld waarbij moslims betrokken zijn. Daarnaast bevestigt de vijandige houding ten aanzien van moslims na 11 september en na de moord op Van Gogh bij veel moslims hun wantrouwen ten aanzien van het westen. Tegelijkertijd geeft een deel van de samenleving in de manier van debat voeren over de islam geen blijk dat moslims hier thuis horen en welkom zijn. Dit kan leiden tot het wij-zij denken onder de jongeren.

4.8. Paradox: Integreren versus Uitsluiting

Verwachtingen van integratie, laat staan assimilatie, zijn soms tegenstrijdig. Men verwacht van jongeren en nieuwkomers dat ze integreren of eigenlijk assimileren, dat ze als het ware 'Nederlanders' worden, maar tegelijkertijd worden ze door autochtonen in een subcultuur gedwongen. Autochtonen blijven 'anderen' als buitenstaanders zien, terwijl ze van hen eisen dat zij zich niet als buitenstaanders gedragen. Deze groepsprocessen leiden tot vooroordelen, stigmatisering en discriminatie van minderheden. Op het moment dat mensen gelabeld worden, gaat men op zoek naar een vaste identiteit⁸.

---

⁶ M. Slotman, J. Tillie, 'Processen van radicalisering, waarom sommige Amsterdamse moslims radicaal worden', p.6

⁷ Mara Frank, 'Wij en Zij: de impliciete notie van de Nederlandse identiteit', februari 2006

⁸ Mara Frank, 'Wij en Zij: de impliciete notie van de Nederlandse identiteit', februari 2006

4.9. Religieus aspect:

Voor veel moslim jongeren is de islam nog steeds heel belangrijk, ook voor degenen die niet praktiserend zijn. Religie kan zekerheid en houvast geven aan deze jongeren. Heel veel van hen hebben het geloof al geïnternaliseerd. Dat is wel te verklaren door het feit dat hun ouders van jongs af aan over religie beginnen: je moet een goede moslim zijn. Daarnaast komen de ouders van deze jongeren uit landen waar de islam nog steeds een belangrijke factor is in het maatschappelijke leven.

Zoals bekend is bij Islamdeskundigen, omvat de islam niet alleen religieuze voorschriften maar ook sociale en culturele voorschriften in de samenleving. In de landen, waar de ouders van deze jongeren vandaan komen, is een duidelijke publieke manifestatie van de islam. Dit kan botsen met de mate van secularisering in Nederland. Het gevoel van uitsluiting kan hiermee gevoed en versterkt worden.

Bij moslimjongeren is er sprake van een bepaalde behoefte (honger) naar kennis, vooral over hun religie, de koran en de profeet⁹. Islamitische jongeren vormen een minderheid. De grote kloof tussen hun traditionele cultuur en de (individualistische en seculiere) westerse cultuur en de minderheidspositie die zij daarin innemen, zorgt ervoor dat islamitische jongeren steeds meer gaan nadenken over hun achtergrond.

Via vrienden, internet, individuen en sommige rondreizende imams kunnen deze jongeren in aanraking komen met het radicale gedachtegoed. Daarin wordt 'het Westen' afgeschilderd als een onrechtvaardige macht tegenover moslims. Sommige vinden in deze ideologie een antwoord op de door hen als vijandig ervaren samenleving.

4.10. Samenvatting:

Zoals hierboven aangegeven is, worstelen vrij veel jongeren met hun identiteit en met hun religiositeit. In hun zoektocht naar zekerheden en acceptatie en naar een positief zelfbeeld biedt voor velen religie het gezochte houvast. De islam kan weliswaar voor velen een aangrijpingspunt voor een positieve identificatie zijn. Maar deze zoektocht naar houvast en zekerheden in religie is niet zonder risico's. Zeker wanneer het aanbod van radicaal gedachtegoed en radicale interpretaties van de religie toeneemt en makkelijk de jongeren bereikt.

5. Afbakening voor een bestuurlijke aanpak:

Het voorkomen en tegengaan van radicalisering is primair een bestuurlijke verantwoordelijkheid. De politie heeft hierin in eerste instantie een signalerende en adviserende rol. Daar waar radicalisering zich manifesteert in de bereidheid om geweld aan te wenden, is het tegengaan van radicalisering primair een verantwoordelijkheid van de politie en het Openbaar Ministerie.

De grootste uitdaging bij het optreden tegen radicalisering ligt in het vinden van geschikte strategieën om te interveniëren bij beginnende en gevorderde radicalisering. Dat is een nieuw en onbekend terrein, waarbij de bundeling van alle beschikbare kennis belangrijk is voor het vinden van goede oplossingen.

Het stadsdeel Slotervaart kiest ervoor om in het kader van het jeugdbeleid aandacht te geven aan dit probleem door het ontwikkelen van en experimenteren met een nieuwe aanpak om radicalisering tegen te gaan.

Deze aanpak zal een preventief karakter hebben en zal gericht zijn op groepen die vatbaar en ontvankelijk zijn voor radicaliseringsprocessen.

---

⁹ Olgum, 2005

6. Doelstelling:

Het stadsdeel Slotervaart wil met haar preventieve aanpak een aantal doelen realiseren. De belangrijkste doelen van deze aanpak zijn:

- Stimuleren van een proces van bewustwording onder voornamelijk (moslim)jongeren van wat radicalisering is en wat de gevolgen daarvan kunnen zijn;
- Weerbaar maken van (moslim)jongeren tegen alle (religieuze) vormen van radicalisering.

De subdoelen van deze aanpak zijn:

- Vergroten van kennis over en inzicht in de pluriformiteit, die er is in religie (Islam) en in de samenleving (andere godsdiensten en levensbeschouwingen);
- Betrekken van verschillende partijen in Slotervaart (ouders, scholen, moskeeën, (migranten) zelforganisaties, middenveld, etc.) in het proces van tegengaan van radicalisering;
- Vergroten van de sociale cohesie en het vertrouwen in elkaar als gevolg van het betrekken van genoemde partijen en;
- Experimenteren met deze nieuwe aanpak om instrumenten uit te vinden die bruikbaar en inzetbaar kunnen zijn tegen de radicalisering.

7. Uitgangspunten van de aanpak:

De visie van stadsdeel Slotervaart bij de preventieve aanpak van radicalisering is verwoord in onderstaande (belangrijkste) uitgangspunten. Ze vertegenwoordigen een ziens- en werkwijze op hoe (moslim)jongeren bewust kunnen worden gemaakt van radicaliseringsprocessen en hoe ze daartegen weerbaar gemaakt kunnen worden. Daarnaast geven ze aan hoe de ouders van deze (moslim)jongeren ondersteund kunnen worden in hun taak als opvoeder, welke partijen betrokken moeten worden in deze aanpak en waar de accenten komen te liggen.

7.1. Voor en door (moslim)jongeren:

Deze aanpak streeft naar het ondersteunen en begeleiden van jongeren in hun groeiproces. In dat groeiproces vallen sommige (moslim)jongeren tussen wal en schip, zeker als het gaat om het vinden van een balans tussen de eigen cultuur en religie en de westerse cultuur. Jongeren hebben het recht om een identiteit te ontwikkelen waar ze trots op kunnen zijn. Religie speelt een belangrijke rol in de zoektocht naar die identiteit. Die zoektocht is niet zonder risico's want jongeren lopen kans, als ze niet begeleid worden, om radicaal gedachtegoed tegen te komen en om het vervolgens over te gaan nemen. Het stadsdeel wil de jongeren op dat gebied bewust maken van het bestaan van deze risico's. Het uitgangspunt hierbij is het gebruiken van de positieve krachten van de jongeren door ze activiteiten te laten organiseren en/of ze daarin te laten participeren.

7.2. Ouders staan centraal:

Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. In de huidige complexe samenleving wordt opvoeden ervaren als een zware opgave. Voor de ouders van de (moslim)jongeren is dit extra zwaar. Zeker omdat ze graag hun kinderen een islamitische opvoeding willen geven. Ze beschikken echter niet altijd over voldoende vaardigheden. Stadsdeel Slotervaart wil deze ouders ondersteunen en begeleiden om hun taak adequaat te vervullen. Met deze aanpak wil Slotervaart de positieve krachten in de religie en cultuur van deze ouders gebruiken zodat zij hun kinderen tot goede en volwaardige burgers op kunnen voeden. Ouders moeten zich ervan bewust zijn dat hun betrokkenheid essentieel is voor een evenwichtige ontwikkeling van hun kind.

7.3. Cultuur en religie als instrument:

Stadsdeel Slotervaart kent een veelheid aan religies en culturen. Wegens de concentratie van moslims in bepaalde buurten in Slotervaart wil het stadsdeel bijzonder aandacht geven aan de Islam en de moslimcultuur.

Slotervaart wil de kansen, die cultuur en religie bieden, benutten om jongeren en hun ouders uit hun isolement te halen. Immers, isolement vergroot de kans op radicalisering. De nadruk wordt gelegd op de mogelijkheden die cultuur en religie bieden in de opvoedingssituatie, het versterken van de eigen identiteit en het ontwikkelen van een positief zelfbeeld.

Daarnaast zal gezocht worden naar aanknopingspunten in de eigen religie en cultuur om een brug te slaan naar de Nederlandse samenleving en dichotome denkbeelden vanuit religieuze voorschriften tegen te gaan. Dit biedt de mogelijkheid ouders in te laten zien dat wanneer zij hun kinderen een islamitische identiteit mee willen geven, dit geen botsing met Nederlandse normen en waarden hoeft te betekenen.

7.4. Vitale coalities:

De problematiek met betrekking tot radicalisering onder (moslim) jongeren vraagt om een gezamenlijke aanpak. De pilot in Slotervaart maakt het mogelijk om te experimenteren met nieuwe methodieken. Door samen te werken met het project gemeentelijke informatiehuishouding radicalisering en het platform Amsterdam Samen, wordt de kennis en deskundigheid samengevoegd en kan deze optimaal worden ingezet. Waar mogelijk zullen opgedane ervaringen spoedig worden overgebracht naar andere stadsdelen.

Bij de uitvoering van de activiteiten worden, naast ouders en jongeren, verschillende organisaties uit Slotervaart betrokken: ondermeer scholen, moskeeën, imams, (migranten-) en jongeren zelforganisaties.

Daarnaast worden ook externe partners benaderd om hun deskundigheid in te brengen, (zoals Hogescholen, universiteiten, Islamdeskundigen, etc.).

7.5. Scheiding van kerk en staat:

Als het om religie gaat heeft de overheid een neutrale rol.

In de aanpak bij het tegengaan van radicalisering ziet het stadsdeel de moskee wel als partner maar heeft zij geen bemoeienis met de inhoud van preken of andere activiteiten die er plaatsvinden.

De overheid heeft wel de taak om grondrechten, zoals de democratische rechtstaat en vrijheid van meningsuiting, te waarborgen en beschermen.

Vanuit deze verantwoordelijkheid zal het stadsdeel faciliterend en ondersteunend zijn als het gaat om initiatieven die door de religieuze instellingen worden genomen.

Samen met die instellingen wordt gekeken welke bijdrage zij kunnen leveren in relatie tot het tegengaan van radicalisering en het bevorderen van sociale cohesie en integratie van moslims.

8. Doelgroep

Het actieplan richt zich op verschillende doelgroepen, naast de (moslim)jongeren en hun ouders, de scholen, moskeeën, imams, professionals in jeugd-welzijnswerk en het maatschappelijke middenveld.

9. Maatregelen:

Om haar doelstellingen te bereiken stelt het stadsdeel een aantal maatregelen voor. Het gaat daarbij om het ontwikkelen van nieuwe methodieken en nieuwe instrumenten die ingezet kunnen worden bij het tegengaan van radicalisering.

Maatregel 1:

Het bevorderen van de bewustwording onder de (moslim)jongeren en hun sociale omgeving van de gevaren van radicaliseringsprocessen

Hiervoor is het nodig dat jongeren hun inzichten vergroten in de risico's van de radicaliseringsprocessen. Dit kan gebeuren door de jongeren en hun ouders informatie te verschaffen en kennis te vergroten over de gevaren van de voornoemde processen. Hiermee wordt getracht om de tolerantiegrens van de jongeren ten aanzien van andersdenkenden te vergroten. Daarnaast wordt het dichotoom wereldbeeld tegengegaan. Het benadrukken van het belang van de democratische rechtstaat, de mensenrechten (grondrechten) is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Vergroten van de inzichten kan gebeuren door het organiseren van voorlichting, themabijeenkomsten en trainingen.

Maatregel 2:

Het faciliteren van aanbod dat gericht is op het ontwikkelen van de competenties die de weerbaarheid van jongeren en hun ouders vergroten.

Voortbouwend op de eerder genoemde maatregel, is het in een aantal gevallen belangrijk om te werken aan het vergroten van de vaardigheden en competenties die de jongeren en de ouders nodig hebben in de Nederlandse samenleving. Het gaat hierbij om vaardigheden en competenties die de persoonlijke zelfcontrolemechanismen en het vertrouwen in het eigen kunnen versterken. Het ontwikkelen van zelfkritiek is daarnaast een aspect waar aan gewerkt zal worden. Hiermee wordt beoogd dat jongeren leren trots te zijn op hun (religieuze) identiteit zonder dat ze de andere religies en levensbeschouwingen hoeven uit te sluiten of aan te vallen.

Deze maatregel kan vertaald worden in de volgende activiteiten:

Trainingen voor jongeren op noodzakelijke competenties als:

- Het omgaan met teleurstellingen;
- Het omgaan met andersdenkenden;
- Het leren omgaan met kritiek op het eigen geloof;
- Discussievaardigheden.

Maatregel 3:

Het ondersteunen van ouders in hun opvoedingstaak:

Daarnaast is extra aandacht nodig voor de ondersteuning van de ouders bij de opvoeding van hun kinderen. Veel ouders beschikken helaas niet over voldoende vaardigheden om hun kinderen te ondersteunen en te begeleiden in hun groeiproces. Ouders zullen meer en meer aangesproken moeten worden op hun verantwoordelijkheid als opvoeder. Ze zullen met hun hoofd en lichaam met de opvoeding bezig moeten zijn. Getracht zal worden om het dubbellevens dat sommige (moslim)jongeren en hun ouders leiden te doorbreken. Vanuit de eigen religie zal in de opvoeding gezocht worden naar aansluiting met de Nederlandse samenleving. Als de instituties die met het kind bezig zijn (gezin, school, gemeenschap, moskeeën, etc...) goed functioneren en op elkaar aansluiten, dan leert het kind de normen en waarden van de samenleving. De kans op radicalisering is dan kleiner.

Deze maatregel kan vertaald worden in de volgende activiteiten:

- Specifieke cursussen aanbieden voor moeders en vaders over de opvoeding van de kinderen in de westerse (niet moslim) samenleving
- Inspelen op de individuele vragen van ouders rondom het thema religie en opvoeding

Maatregel 4:**Het ondersteunen van moskeeën en imams in het omgaan met radicaliserende jongeren en in het tegengaan van radicalisering:**

Zoals hierboven is aangegeven, is het tegengaan van radicalisering ook een verantwoordelijkheid van alle maatschappelijke organisaties, waaronder de religieuze organisaties. De moskeeën hebben een belangrijke taak te vervullen. Veel moskeeën willen deze taak oppakken en vragen daarbij ondersteuning van de overheid. Aan de ene kant heeft de overheid deze organisaties hard nodig in haar strijd tegen de radicalisering. Aan de andere kant stelt de ondersteuning van deze organisaties voor een dilemma. Op basis van het uitgangspunt scheiding van kerk en staat kan en mag de overheid zich niet met de religieuze beleving van haar burgers bemoeien. De overheid is geen theologisch instituut. Maar als het gaat om de bescherming van de grondrechten, zoals vrijheid van meningsuiting en vrijheid van godsdienst, heeft de overheid een belangrijke taak te vervullen.

De rol van de overheid bij het tegengaan van radicalisering moet dan ook gezien worden in het verlengde van deze taak. In het kader hiervan zal de overheid haar coalitiepartijen (maatschappelijke instituties) mee moeten krijgen om samen de grondrechten te bewaken. De overheid zal de partijen moeten informeren over de ontwikkeling, stimuleren tot het nemen van de benodigde acties, faciliteren van de te nemen acties en waar nodig het handhaven van de wet. Hiervoor dienen met deze partijen afspraken gemaakt worden.

Een van de coalitiepartijen voor de overheid zijn de moskeeën en de religieuze leiders (imams). Volgens het IMES-rapport dient de religieuze weerbaarheid van (moslim)jongeren in Nederland vergroot te worden¹⁰. Zij stellen voor om de diversiteit van de islam meer zichtbaar te maken. Deze aanbeveling kan zeker gestalte krijgen in samenwerking met de moskeeën. Immers de moskeeën en religieuze leiders gaan over de inhoud van de religie. Het stadsdeel dient te streven naar (morele) ondersteuning.

Deze maatregel kan vertaald worden in de volgende acties:

- organiseren van Imamconferentie rondom het thema radicalisering;
- Trainen van imams in het integreren en inpassen van maatschappelijke thema's in hun preken;
- Ondersteunen van imams in het organiseren van gesprekken met en activiteiten voor jongeren bij wie vermoedens zijn dat ze aan het radicaliseren zijn.

Maatregel 5:**Het sluitend maken van de radicaliseringsmeldingssystemen (De gemeentelijke Informatiehuishouding radicalisering)**

Voor een succesvolle aanpak van dit probleem is het van groot belang om signalen van radicalisering te herkennen. De centrale stad heeft voor radicalisering een informatiehuishouding opgezet. Het doel van de informatiehuishouding is om radicalisering te signaleren en tegen te gaan. De Informatiehuishouding is een expertisecentrum waar signalen geanalyseerd worden in een multidisciplinair overleg en waar integraal adviezen uitgebracht worden met betrekking tot de bestuurlijke aanpak van radicalisering.

De informatiehuishouding houdt zich bezig met zowel rechts- als links-extremistische radicalisering. Met de islamitische vorm hebben wij in Nederland echter de minste ervaring. De ervaring van de informatiehuishouding is dat er in de stad vooral behoefte is aan kennis en advies over islamitische radicalisering. Het herkennen van islamitische radicalisering is namelijk bijzonder moeilijk, omdat mogelijke uiterlijke kenmerken

---

¹⁰ Zie de aanbevelingen van het IMES-rapport

gemakkelijk verward kunnen worden met een (ultra)orthodoxe invulling van de islam. De centrale stad en stadsdelen hebben elkaar nodig om dit probleem effectief aan te pakken. Vanuit het stadsdeel Slotervaart zijn er met de centrale stad (Informatiehuishouding) afspraken gemaakt over ondersteuning en informatie uitwisseling. De Informatiehuishouding fungeert als centraal punt voor concrete gevallen.

Maatregel 6:

Het faciliteren van de samenwerking met het onderwijs en de jeugdvoorzieningen

Het tegengaan van radicalisering is niet alleen de verantwoordelijkheid van de overheid. De andere partijen zoals het onderwijs, het maatschappelijke middenveld en de (moslim) zelforganisaties hebben hier een even grote verantwoordelijkheid. Door de participatie van deze organisaties in deze aanpak wordt hun maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid vergroot. Tevens dienen deze organisaties gefaciliteerd te worden om hun rol op een adequate manier op te pakken.

Met scholen moet nagedacht worden over het ontwikkelen van een lespakket dat gericht is op het tegengaan van radicalisering. Dit lespakket kan dan gebruikt worden binnen de vakken maatschappijleer of burgerschapskunde. De doelstelling van dit lesprogramma moet gericht zijn op het verruimen van inzichten en het vergroten van kennis over de risico's en gevolgen van radicalisering. Daarnaast moet dit programma ook inzicht en kennis over de verschillende godsdiensten en andere levensbeschouwingen vergroten. Ook dienen met de schoolbesturen afspraken gemaakt te worden over het bevorderen van de ouderbetrokkenheid bij de schoolloopbaan van leerlingen en het tegengaan van onderwijsachterstanden.

Met de andere algemene instellingen (zoals, maatschappelijke dienstverlening, sociaal-culturele instellingen en jongerenwerk) dienen afspraken gemaakt te worden over activiteiten die gericht zijn op het bevorderen van de participatie in Slotervaart.

Deze maatregel kan vertaald worden in de volgende acties:

- Educatieve programma's voor scholieren over religie, samenleving en tolerantie;
- Programma's voor scholieren over radicalisering en de gevaren daarvan voor jongeren en de samenleving;
- Trainen van leraren/docenten in het herkennen van signalen van radicalisering en hoe daarmee om te gaan;
- Trainen van jeugd- en jongerenwerkers in het herkennen van signalen van radicalisering en hoe daarmee om te gaan.

Maatregel 7:

Het bevorderen van de interactie tussen de verschillende bevolkings- en levensbeschouwelijke groepen.

Het tegengaan van het radicaliseringproces vraagt ook aandacht voor de acceptatie van de moslims in de Nederlandse samenleving. (Moslim)jongeren moeten het gevoel krijgen dat ze een onderdeel uitmaken van deze samenleving. Hierbij moet gewerkt worden aan de wederzijdse acceptatie en tegengaan van alle vormen van uitsluiting en vooroordelen. Dit is nodig om de kloof tussen niet-moslims en moslims (onbekend maakt onbemind) te verminderen. Daarnaast moet de wederzijdse acceptatie leiden dat het vertrouwen in elkaar groeit.

Deze maatregel kan vertaald worden onder andere in de volgende activiteiten:

- Het organiseren van uitwisselingen tussen burgers en (hun) organisaties in Slotervaart
- Het organiseren van debatten voor jongeren over actuele thema's

Deze maatregelen worden in bijlage 1 verder vertaald in een aantal concrete activiteiten.

10. De aanpak

Aan de voorgestelde maatregelen zijn activiteiten gekoppeld.

Voor de uitvoering, planning en verantwoording zijn de volgende onderdelen van belang.

- Afstemming met de directe samenwerkingspartners (IHH en PAS)
- Afspraken over de concrete uitvoering met de betrokken partijen (scholen, moskeeën, welzijnsorganisaties, etc.).
- Waar nodig partners faciliteren bij de uitvoering van de activiteiten
- Toezien op voortgang van de uitvoering (voortgangsrapportages)

11. Partners

Stadsdeel Slotervaart werkt bij de uitvoering van het actieplan nauw samen met het project gemeentelijke informatiehuishouding radicalisering en het platform Amsterdam Samen. Daarnaast worden verschillende partners bij de uitvoering van de activiteiten betrokken, onder andere

- Scholen in Slotervaart
- Ouder en Kind Centrum Slotervaartcentra OKC
- Professionals werkzaam in het jongerenwerk en het welzijnswerk
- UMMAO (Unie Marokkaanse Moskeeën Amsterdam en Omstreken)
- Moskeeën (Imams en moskeebestuurders)
- Vrouwenorganisaties (o.a. Nisa voor Nisa...)
- (Migranten)zelforganisaties
- (Moslim)jongeren organisaties en verenigingen (FION, NHS en LMJO)
- Islamdeskundigen en andere sleutelfiguren

12. Planning

Zie bijlage (activiteitenplan)

13. Voortgangsbewaking

De uitvoering van voorgestelde maatregelen en de daarbij behorende activiteiten worden in voortgangsrapportages vastgelegd. Eind 2007 wordt de aanpak zoals tot dan toe uitgevoerd, geëvalueerd.

14. Middelen

Voor de uitvoering van de activiteiten is door bestuursdienst Amsterdam (IHH/PAS) een startbudget beschikbaar gesteld van €30.000. Voor zover organisatorisch haalbaar, starten alle activiteiten in 2007. Het actieplan moet wel gezien worden als een groeidocument, het gaat immers om een meerjarige aanpak die instrumenten moet opleveren die onderdeel worden van het structurele (jeugd)beleid.

De ervaringen die worden opgedaan zullen leiden tot verdere inzichten en aanvullende activiteiten. De mogelijkheden voor realisering en financiering hiervan worden met de bestuursdienst Amsterdam (IHH/PAS) besproken. Ook andere partners worden benaderd, zo zijn er contacten gelegd met het ministerie van Justitie.

Tenslotte is het van belang te melden dat ook met het eigen stadsdeelbeleid wordt bijgedragen aan de realisering van het actieplan. Ondermeer door het versterken van het Ouder en Kindcentrum en het aanbod opvoedingsondersteuning (Jong Slotervaart, jeugdbeleid 2007/2010) wordt het mogelijk specifieke deskundigheid toe te voegen in relatie tot het onderwerp radicalisering .

15. Bijlage: activiteitenplan 2007/2008

Beleidsmaatregel 1:

Het bevorderen van de bewustwording onder de (moslim)jongeren en hun sociale omgeving van de gevaren van radicaliseringprocessen

Activiteit	Themabijeenkomsten (voorlichting)
Doelstelling	Vergroten van de inzichten van jongeren en ouders over radicaliseringprocessen.
Doelgroep	Jongeren, Ouders, Moskeebezoekers, buurtbewoners
Inhoud	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is radicalisering? - Bestaat radicalisering onder moslims? - Hoe kijkt de islam tegen radicalisering aan? - Wat zijn de effecten en gevolgen van radicalisering voor het individu, gezin en de samenleving? - Hoe signaleren we radicalisering? - Wat kunnen we eraan doen?
Partners	Moskeebestuur/UMMAO/Imam/ouders/maatschappelijke organisaties
Uitvoerders	Imam/maatschappelijke middenveld
Duur / periode	2007/2008

Activiteit	Jongerendebatten
Doelstelling	Besef van pluriformiteit in de islam; hoe jongeren de religie een plek kunnen geven in hun leven in de Nederlandse samenleving
Doelgroep	(moslim)Jongeren
Inhoud	<ul style="list-style-type: none"> - Angst voor de islam!? Waarom? - De verschillende stromingen in de islam? - Cultuur en islam, mengen of scheiden? - Moslimjongeren en kinderen over 10 jaar? - Hoe vrijheid van godsdienst te waarborgen? - Islamitische kennisoverdracht taak van ouders of moskee? - De vrouw, de islam en de hjaab. - In hoeverre heeft de samenleving invloed op jongeren? - Werk en religie, hoe te combineren? - Democratie en de moslimjongeren in Nederland - Moslimman vs moslimvrouw - Discriminatie: wat eraan te doen?
Partners	Landelijke Moslim Jongeren Organisatie (LMJO)/andere partners
Uitvoerders	LMJO/andere partners
Duur / periode	2007 /2008

Activiteit	Informatie verschaffen via internet
Doelstelling	Vragen van de (moslim)jongeren via internet door de Imam en Islamdeskundigen laten beantwoorden.
Doelgroep	(moslim)jongeren/ouders
Inhoud	<ul style="list-style-type: none"> - Specifieke religieuze vragen van jongeren worden via internet door de imam en Islamdeskundigen beantwoord - Online vragen stellen

	<ul style="list-style-type: none"> - Vertalen van de preek en op de site zetten - Etc...
Partners	Moskeeën, imams, moslimjongeren, het maatschappelijke middenveld, Islamdeskundigen
Uitvoerders	Imams en moslimjongeren
Duur / periode	2007/2008

Beleidsmaatregel 2:

Het faciliteren van het aanbod dat gericht is om het ontwikkelen van de competenties die de weerbaarheid van jongeren en hun ouders vergroten.

Activiteit	Vaardigheidstrainingen/gesprekken en discussies
Doelstelling	Weerbaarheid van de (moslim)jongeren en hun ouders vergroten
Doelgroep	(moslim)jongeren en hun ouders
Inhoud	<ul style="list-style-type: none"> - Kritisch leren kijken naar zich zelf en naar eigen religieuze opvattingen: 'een goed milieu begint bij jezelf' - Openstaan voor nieuwe ontwikkelingen en ideeën - Trots zijn op eigen religie zonder minderwaardigheidscomplexen - Zoeken naar rolmodellen - Van conflict-denken naar debat! - De media: een verworvenheid of een noodzakelijk kwaad!
Partners	FION/NHS/UMMAO/maatschappelijk middenveld
Uitvoerders	Zie partners
Duur / periode	2007/ 2008

Activiteit	Jeugdparticipatief project Het project richt zich op jongeren die zich bezig houden met hun plaatsbepaling als moslim in Nederland.
Doelstelling	Het project kent veel doelen, een daarvan is: De behoeften van jongeren aan steun van de kant van ouders, andere personen uit hun informele kring, (religieuze) organisaties, de media en internet, in kaart te brengen, evenals hun voorstellen om tot verbetering van steun te komen.
Doelgroep	(moslim)jongeren
Inhoud	Wordt door de projectontwikkelaars bepaald.
Partners	Extern deskundige
Uitvoerders	Jongeren/Extern deskundige
Duur / periode	2007/2008

Activiteit	Socratische gesprekken in de Moskeeën
Doelstelling	Zelfkritiek stimuleren/zelfstandig denken
Doelgroep	(moslim)jongeren en hun ouders
Inhoud	Nog nader af te spreken met de uitvoerder
Partners	Extern deskundige
Uitvoerders	Extern deskundige
Duur / periode	2007/2008

Activiteit	Media-vaardigheidstrainingen
Doelstelling	Hoe ga je met de media om, organiseer woordvoerders uit de buurt / bestrijden mediafobie
Doelgroep	(moslim)jongeren/woordvoerders
Inhoud	Inhoud van de training wordt nog later bepaald
Partners	UMMAO/LMJO/maatschappelijke middenveld/onderwijs/omroep
Uitvoerders	Mediatrainers
Duur / periode	2007/2008

Beleidsmaatregel 3:**Het ondersteunen van ouders in hun opvoedingstaak:**

Activiteit	Themabijeenkomst(en)/voorlichting
Doelstelling	Herkennen van signalen van radicalisering
Doelgroep	Moeders/meiden en vaders
Inhoud	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is radicalisering? - Hoe herken ik dat thuis bij mijn kinderen? - Hoe ga ik ermee om? - Wie moet ik inschakelen als ik hulp nodig heb? - Wanneer moet ik aan de bel trekken?
Partners	Nisa voor Nisa, moskeeën, OKC, scholen
Uitvoerders	Externe deskundige
Duur / periode	Tot en met november 2007
Toelichting	Afhankelijk van het (aantal) groepen en behoefte van de doelgroep worden de frequentie en aantallen van voorlichtingen bepaald.

Activiteit	Opvoedingsondersteuningsprogramma's
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Inzichten vergroten in overeenkomsten in normen en waarden tussen de islam en de Nederlandse samenleving. • Ouders ondersteunen in het (islamitische) opvoeden van hun kinderen. Uitgangspunt is dat ouders in hun opvoeding aansluiting zoeken met de samenleving
Doelgroep	Ouders/opvoeders
Inhoud	<ul style="list-style-type: none"> - Wat zijn mijn taken als opvoeder - Verantwoordelijkheden van ouders en school: hoe verhoudt dat zich tot elkaar? - Hoe voed ik mijn kind op in een westerse (niet moslim) samenleving <ul style="list-style-type: none"> • Respect • Schaamte, eer- en bloedwraak • Omgangsvormen (in de Islam) met anderen • Verhouding man / vrouw • Help: mijn kind wil (wel/niet) een hoofddoek dragen! • Hand geven • Sporten • Etc...
Partners	Ouder en Kindcentra OKC, welzijnsorganisatie, moskeeën/scholen
Uitvoerders	Nader te bepalen
Duur / periode	2007/2008

Beleidsmaatregel 4:**Het ondersteunen van moskeeën en imams in het omgaan met (vatbaar) radicaliserende jongeren en in het tegengaan van radicalisering:**

Activiteit	Moskeeën (Imams) ondersteunen in het bespreken van maatschappelijke thema's met (moslim)jongeren die (vermoedelijk) in het radicaliseringsproces zitten.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> - Jongeren uit het radicaliseringsproces halen; jongeren uitnodigen om over eigen ideeën na te denken. - Verhogen van tolerantiegrens
Doelgroep	(moslim)jongeren die vatbaar zijn voor radicalisering, imams
Inhoud	<ul style="list-style-type: none"> - Rechten en plichten van een moslim in een westers (niet moslim) land - Het recht op een afwijkende mening in de Islam - Het recht om niet gelovig te zijn in de Islam - Verhouding tussen moslim en niet-moslim in de islam - Voorbeelden uit de Koran en het leven van de profeet - Verschillende stromingen in de Islam - Pluriformiteit in de Nederlandse samenleving: hoe ga je daarmee om? - Respecteren van de wet en de democratische rechtsstaat: religieuze plicht? - Het tegengaan van dichotome denkbeelden vanuit de religieuze voorschriften (niet zij-wij denken maar wij gevoel) - Benadruk de overeenkomsten (respect, fatsoen, veiligheid, leefbaarheid, vrijheid van meningsuiting, etc.)
Partners	Moskeebestuur/Imams/UMMAO/maatschappelijke middenveld
Uitvoerders	Externe Islamdeskundige/Imams
Duur / periode	2007

Activiteit	Sportactiviteit(en)
Doelstelling	(Geradicaliseerde) vatbare jongeren nemen deel aan de educatieve programma's in de moskeeën en daar buiten nemen ze deel aan sportactiviteiten om de binding en het contact te ontwikkelen en te onderhouden; jongeren insluiten met het doel ze positief te beïnvloeden. Vertrouwen van de groep winnen en daarna een veranderingsproces in gang zetten.
Doelgroep	(moslim)jongeren die vatbaar zijn voor radicalisering
Inhoud	Een aantal keren met elkaar sporten
Partners	Sportbuurtwerkers, Imams, jongeren
Uitvoerders	(moslim)jongeren/externe begeleider
Duur / periode	2007/2008

Activiteit	Training imams in Amsterdam west
Doelstelling	Imams ondersteunen in hoe ze maatschappelijke thema's in hun preken kunnen inpassen en bespreken.
Doelgroep	Imams in Amsterdam west
Inhoud	Thema's zoals: <ul style="list-style-type: none"> - Religie en samenleving - Democratie en de rechtsstaat

	<ul style="list-style-type: none"> - Normen en waarden - Burgerschap - Veiligheid en leefbaarheid - Man en vrouw verhouding - Discriminatie tegen alle groepen: wat eraan te doen? - Etc...
Partners	Moskeeën/imams/UMMAO/FION/maatschappelijke middenveld
Uitvoerders	FION/Trainers
Duur / periode	2007 /2008

Activiteit	Organiseren van Imamconferentie(s) over radicalisering, religie en samenleving
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Het creëren van een breder draagvlak onder moslims bij het tegengaan van radicalisering. • Imams nemen standpunten in.
Doelgroep	Imams van een aantal moskeeën
Inhoud	Duidelijke mening van de imams over het thema radicalisering
Partners	Moskeeën, Imams, Islamdeskundigen
Uitvoerders	Nog nader te bepalen
Duur / periode	2007

Activiteit	Training voor weekendschool docenten
Doelstelling	<p>Docenten van de weekendschool ondersteunen en handvatten bieden hoe ze kinderen en jongeren tot volwaardige burgers mee kunnen vormen.</p> <p>Het versterken van eigen identiteit moet leiden tot het vergroten van maatschappelijke participatie en betrokkenheid van de (moslim)jongeren.</p>
Doelgroep	Kinderen en jongeren van de weekendschool
Inhoud	Wordt nog ingevuld
Partners	Moskeeën/weekendscholen/FION/NHS/scholen
Uitvoerders	FION/NHS
Duur / periode	2007/2008

Beleidsmaatregel 5:

Het sluitend maken van de radicaliseringsmeldingssystemen (Gemeentelijke Informatiehuishouding)

Activiteit	Afstemmingsoverleg
Doelstelling	Informatie-uitwisseling en informatieoverdracht
Doelgroep	Beleidsmakers, professionals, etc...
Inhoud	Afgestemde acties
Partners	Informatiehuishouding,
Uitvoerders	IHH, stadsdeel Slotervaart
Duur / periode	2007/2008

Activiteit	Casusoverleg
Doelstelling	Advieseren, interventies plegen
Doelgroep	Individen of groepen die aan het radicaliseren zijn of radicaal

	gedachtegoed verspreiden
Inhoud	Casusbespreking
Partners	IHH /relevante partners voor het te bespreken casus
Uitvoerders	De samenwerkende partners
Duur / periode	2007/2008

Activiteit	Overleg/expertmeting/trainingen
Doelstelling	Ontwikkelen van expertise en deskundigheid op het gebied van radicalisering
Doelgroep	Docenten/jongerenwerkers/professionals/etc...
Inhoud	Het herkennen van radicalisering/handvatten aanreiken/hoe om te gaan met radicalisering/
Partners	IHH/PAS , andere relevante partijen
Uitvoerders	Nog nader te bepalen
Duur / periode	2007/2008

Beleidsmaatregel 6:

Het faciliteren van de samenwerking met het onderwijs en de jeugdvoorzieningen

Activiteit	Afspraken maken met het onderwijs over de behandeling van het thema radicalisering /voorlichtingen
Doelstelling	Verschaffen van inzicht aan leerlingen over de gevaren van radicalisering
Doelgroep	Leerlingen
Partners	IHH/PAS , Scholen/docenten
Uitvoerders	Externe voorlichters
Duur / periode	2007/2008

Activiteit	Het ontwikkelen van de educatieve programma's over religie en de samenleving
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Kennis over religie en samenleving vergroten/verschaffen van inzichten aan leerlingen over pluriformiteit in religie en samenleving. • Verdraagzaamheid en tolerantie onder jongeren vergroten
Doelgroep	Leerlingen/jongeren
Partners	IHH/PAS/ Scholen/Hogescholen/Universiteiten/Gemeente Amsterdam
Uitvoerders	Nog nader te bepalen
Duur / periode	2007/2008
Toelichting	De realisatie van deze activiteit is afhankelijk van de medewerking en bereidheid van scholen.

Activiteit	Socratische gesprekken op scholen
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • (moslim)leerlingen leren nadenken over eigen opvattingen. • kritisch leren omgaan met de informatie die aan leerlingen aangeboden wordt over religie.
Doelgroep	(Moslim)leerlingen
Inhoud	Door middel van gesprekken over een aantal thema's, de leerlingen stimuleren om na te denken over eigen opvattingen.
Partners	IHH/PAS , Scholen/jongerenorganisaties/Islamdeskundigen /Hogescholen/Universiteiten/Gemeente Amsterdam
Uitvoerders	Nog nader te bepalen
Duur / periode	2007/2008
Toelichting	Hierover zullen er nog afspraken gemaakt moeten worden met de

	schoolbesturen.
Activiteit	Organiseren van workshops/trainingen voor professionals uit de regio west
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Afspraken maken met het jongerenwerk over het bedienen van deze specifieke groep. • Kennis vergroten over de achtergrond van de (moslim)jongeren. • Signalen van radicalisering herkennen en hoe daarmee omgegaan kan worden.
Doelgroep	Jongerenwerkers/professionals/docenten
Inhoud	De inhoud van deze activiteit wordt per training ingevuld
Partners	IHH/PAS
Uitvoerders	Externe deskundigen/maatschappelijke middenveld
Duur / periode	2007/2008

Beleidsmaatregel 7:

Het bevorderen van de interactie tussen de verschillende bevolkings- en levensbeschouwelijke groepen.

Activiteit	Interreligieuze lezingen
Doelstelling	- Kennis over religieuze en niet religieuze groepen in Nederland vergroten.
Doelgroep	Bewoners van Slotervaart/jongeren/kerken/moskeeën/ synagogen/
Inhoud	<ul style="list-style-type: none"> - Jodendom - Christendom (stromingen) - Islam (Stromingen) - Humanisten - Boeddhisten - Andere levensbeschouwingen - Overeenkomsten en verschillen
Partners	kerken/moskeeën/synagogen/Humanisten/etc...
Uitvoerders	Verschillende sprekers
Duur / periode	2007/2008

Activiteit	Het organiseren van dialoogdagen
Doelstelling	Begrip voor elkaar en tolerantiegrens vergroten
Doelgroep	Bewoners van Slotervaart/jongeren/kerken/synagogen/moskeeën
Inhoud	Gebruik maken van belangrijke gebeurtenissen (feestdagen/ramadan/etc...) om met elkaar in gesprek te raken over verschillende maatschappelijke thema's
Partners	Bewoners van Slotervaart/jongeren/kerken/Synagogen/moskeeën/ maatschappelijke middenveld
Uitvoerders	Per thema zal er gezocht worden naar de uitvoerders
Duur / periode	2007/2008